

Regional risk- och sårbarhetsanalys 2011

i enlighet med MSBFS 2010:7

Rapport, år och nr: 2011:10
Rapportnamn: Regional risk- och sårbarhetsanalys 2011
Utgåva: 1, 2011-11-15
Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 KARLSKRONA.
Dnr: 451-297-2011
Kontaktpersoner: Johannes Holswilder och Claes Wiberg
Fotografier: Alla fotografier är tagna av Johannes Holswilder
Foto omslag: Jordbruksmark i vinterskrud. Klakebäck, Blekinges östkust.
Layout: Johannes Holswilder
ISSN: 1651-8527
Tryckeri: -
Upplaga: -
Länsstyrelsens rapporter: www.lansstyrelsen.se/blekinge/publikationer

© Länsstyrelsen Blekinge län

Förord

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att i möjligaste mån identifiera och bedöma regionala risker och sårbarheter samt att ge förslag och beslutsunderlag till åtgärder.

Målet är ett säkrare samhälle för invånarna.

Innehåll

---

1. Övergripande beskrivning av Länsstyrelsen Blekinge län och dess ansvarsområde	6
1.1. Landskapet och länet Blekinge	6
1.2. Organisationen för Länsstyrelsen Blekinge län.....	7
1.3. Länsstyrelsens ansvarsområde.....	7
2. Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod	9
2.1. Arbete med risk- och sårbarhetsanalys	9
2.1.1. Analyser hos kommunerna och Landstinget.....	9
2.1.2. Övergripande analys	9
2.1.3. Avgränsning	10
2.2. Säkerhets- och krissamordning i Blekinges kommuner och landsting	10
2.2.1. Sölvesborg, Olofström och Karlshamn	10
2.2.2. Ronneby och Karlskrona	10
2.2.3. Landstinget.....	10
3. Övergripande beskrivning av identifierad samhällsviktig verksamhet inom Länsstyrelsens ansvarsområde	11
3.1. Samhällsviktig verksamhet	11
3.2. Klassificering	11
Kategori A	11
Kategori B.....	12
Kategori C	12
Externa aktörer.....	13
4. Identifierade och värderade hot, risker och sårbarheter samt kritiska beroenden inom myndighetens ansvarsområde	14
4.1. Inventering och identifiering.....	14
4.2. Vardagshändelser	14
4.3. Stora olyckor	15
4.4. Oönskade händelser	15
5. Övergripande beskrivning av viktiga resurser som Länsstyrelsen kan disponera för att motstå allvarliga störningar och hantera kriser.....	17
6. Bedömning av förmågan inom Länsstyrelsens ansvarsområde att motstå och hantera identifierade hot och risker	18
6.1. Förmågebedömning	18
6.1.1. Förklaring av bedömningsnivåerna	18
6.2. Krishanteringsförmåga	18
6.3. Förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar.....	19
7. Särskild förmågebedömning enligt förutsättningar som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beslutar	20
8. Planerade och genomförda åtgärder samt en bedömning av behov av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat	21
8.1. Dricksvatten- och avloppshantering samt dammbrott.....	21
8.2. El- och fjärrvärmeförsörjning	21
8.3. Oljepåslag	22
8.4. Oväder – dess konsekvenser	22

8.5. Stor olycka under festivaler	23
8.6. Större brand på omsorgsboende.....	23
8.7. Klimatpåverkan / Klimatanpassning.....	23
8.8. Pandemi / Större personalbortfall.....	24
8.9. Socialt utanförskap	24
Ordlista, förkortningar och definitioner av begrepp	25
Relevanta föreskrifter, förordningar och lagar	26

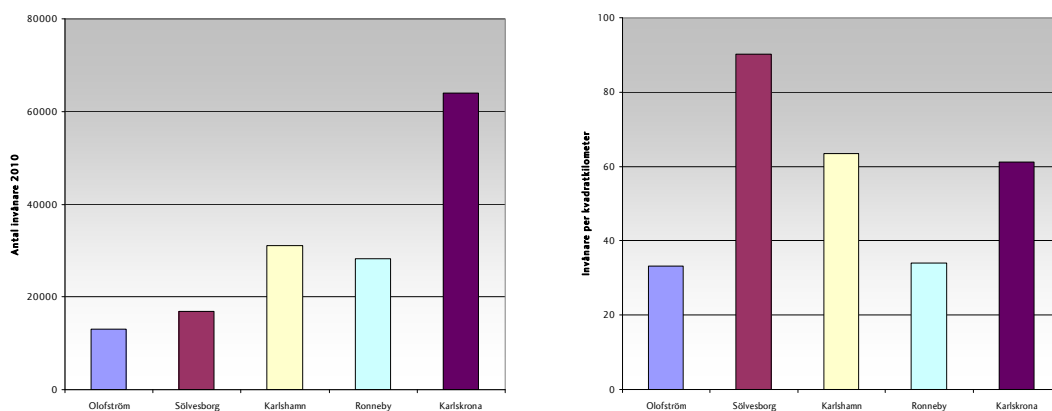
1. Övergripande beskrivning av Länsstyrelsen Blekinge län och dess ansvarsområde

1.1. Landskapet och länet Blekinge

Blekinge har fem kommuner och cirka 153 000 invånare. Vid sidan av storstadsområdena är Blekinge ett av landets mest tätbefolkade län med 52 invånare per kvadratkilometer. Landarealen är 2 946 kvadratkilometer. Från söder till norr är det omkring fyra mil och från öst till väst elva.

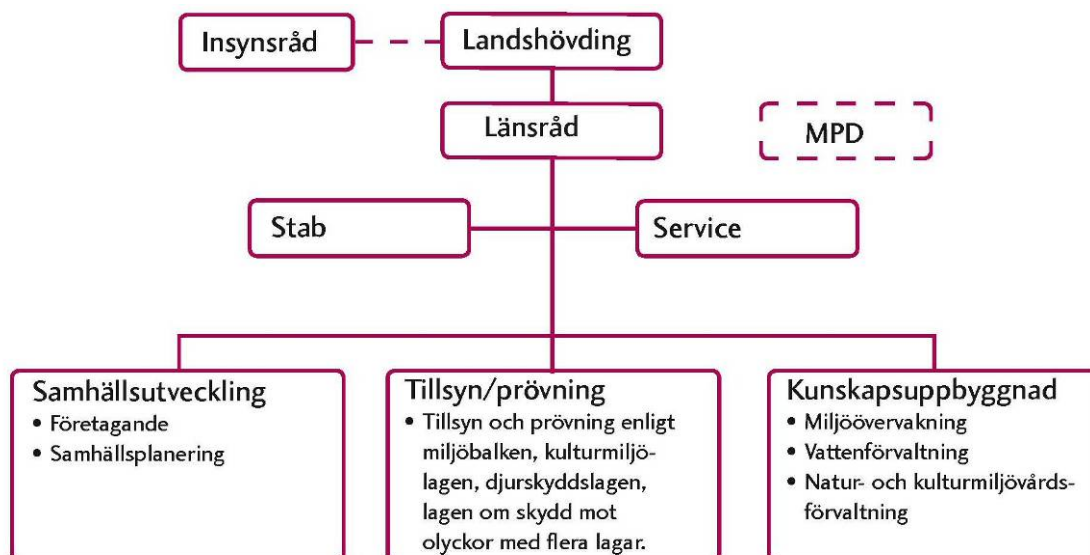
De fem kommunerna är: Olofström, Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona. Karlskrona kommun är störst både till ytan och till antal invånare samt att tätorten är länets residensstad. Olofström har den minsta befolkningmängden och invånarna i Sölvesborg har den minsta arealen att röra sig på (se tvenne stapeldiagram nedan).

Figur 1. Antal invånare i länets kommuner och invånare per kvadratkilometer 2010. Källa: www.scb.se

1.2. Organisationen för Länsstyrelsen Blekinge län

Länsstyrelsen Blekinge län har cirka 130 anställda och finns lokaliserad i skrivande stund på Ronnebygatan i Karlskrona, men ska flytta till nya lokaler (våren 2012) i gamla handelshamnen. Figuren nedan visar hur Länsstyrelsen är organiserad.

Figur 2. Länsstyrelsens organisation.

1.3. Länsstyrelsens ansvarsområde

Länsstyrelsen är en statlig myndighet som fungerar som länk mellan å ena sidan kommuner och människor i länet och å andra sidan regering, riksdag och centrala myndigheter. Verksamheten är bred och innefattar samordning, tillsyn och stöd med mera inom många olika ämnesområden. Länsstyrelsens övergripande uppdrag framgår av länsstyrelseinstruktionen och det årliga regleringsbrevet.

Inom krisberedskap har Länsstyrelsen ett särskilt ansvar som regleras i flera olika lagar och förordningar (se sida 26). Länsstyrelsen har ett geografiskt områdesansvar vad gäller krisberedskap och höjd beredskap. Områdesansvaret innebär att Länsstyrelsen ska samordna verksamheten mellan kommuner, landsting och sektorsmyndigheter vid stora räddningstjänstinsatser, extraordinära händelser, höjd beredskap och krig. Det regionala samordningsbehovet berör även företag och organisationer. Vidare innebär områdesansvaret att Länsstyrelsen ska skapa en regional lägesbild för ett effektivt resursutnyttjande och för att information till allmänheten ska kunna samordnas. I detta arbete är den regionala risk- och sårbarhetsanalysen ett viktigt verktyg. Länsstyrelsen har även ett ansvar att stödja länets aktörer inom krisberedskap avseende risk- och sårbarhetsanalyser samt planering, utbildning och övning.

Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Länsstyrelsen kan även vid andra omfattande räddningsinsatser ta över ansvaret för räddningstjänsten i berörda kommuner. Länsstyrelsen ser också till att kommunernas räddningstjänst följer lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen har tillsammans med Jordbruksverket ansvar när det gäller bekämpning av allvarliga smittsamma djursjukdomar. Samordning vid epizooti- eller zoonosutbrott ligger inom Länsstyrelsens sfär samt det förebyggande smittskyddet vad gäller djur i länet.

Bild 1. Blekingska bin i Spandelstorp norr om Karlskrona. Bin och humlor är mycket värdefulla för jordbruket och för ekosystemen i stort. Tre bisjukdomar anses vara så allvarliga att deras bekämpning regleras i lagstiftningen: amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakéqualster. Jordbruksverket leder centralt bekämpningen av amerikansk yngelröta och varroakvalster. Trakéqualster har hittills inte observerats i Sverige. Länsstyrelsen biträder regionalt Jordbruksverket med bekämpningen.

2. Övergripande beskrivning av arbetsprocess och metod

2.1. Arbete med risk- och sårbarhetsanalys

Inom och mellan kommunerna, Landstinget och Länsstyrelsen förs det på flera plan mer eller mindre kontinuerliga diskussioner utifrån olika krisscenarier. En viktig plattform för samverkan inom området för krisberedskap är K-Sam. Det är ett samverkansnät/regionalt råd som leds av Länsstyrelsen där aktörer från föreningar, företag, myndigheter och organisationer möts för att dryfta händelser och lära känna varandra. Länsstyrelsen fäster stor vikt vid att länets aktörer redan på förhand vet vilka de andra är och vilka deras uppgifter är

Länets kommuner och landsting har gjort analyser där olika risker lyftes upp. En kvantitativ uppskattning av sannolikhet och konsekvens för olika scenarier kopplade till riskerna har gjorts. Områden som analyserats närmare är:

- Elavbrott under längre tid / Styrel
- Oljeskydd
- Pandemi / större personalbortfall
- Störningar i dricksvattenförsörjningen
- Trygghetspunkter

2.1.1. Analyser hos kommunerna och Landstinget

Kommunerna och Landstinget har identifierat sina viktigaste verksamheter och bedömt sina förmågor att hantera effekterna av en allvarlig händelse. Därefter har åtgärdsplaner tagits fram och beredskapsplanerna uppdaterats. Kommunerna påverkas olika beroende på vad för slags krisscenario som kan tänkas inträffa.

2.1.2. Övergripande analys

Genom en övergripande analys av förmåga och behov har en övergripande prioritering av samhällsviktiga verksamheter gjorts. De aktörer/samhällsfunktioner som identifierats som viktiga, har analyserats djupare för framtagandet av åtgärdsplaner. Den övergripande analysen leder fram till den regionala risk- och sårbarhetsanalys som presenteras i detta dokument.

Risker som pekats ut som problematiska i risk- och sårbarhetsanalysen bör sedan lyftas fram för vidare åtgärder i handlingsprogram. På så sätt kan aktörerna minska sina risker. Det gäller för aktörerna att faktiskt ta hänsyn till risker och samt att utföra passande åtgärder.

2.1.3. Avgränsning

Riskerna är många och denna regionala risk- och sårbarhetsanalys belyser endast en del av dessa. Arbetet med risker och sårbarheter är en ständigt pågående process. Analysen kompletteras och förändras med tiden. Denna risk- och sårbarhetsanalys kan på grund av säkerhetsskäl inte visa de bakomliggande analyserna utan endast ge en sammanfattning av resultatet.

2.2. Säkerhets- och krissamordning i Blekinges kommuner och landsting

2.2.1. Sölvesborg, Olofström och Karlshamn

Ansvar att driva och samordna säkerhets- och krisberedskapsfrågorna, där även förebyggande verksamhet och beredskap ingår, har i Sölvesborg, Olofström och Karlshamn ålagts Räddningstjänsten Västra Blekinge. Räddningstjänstförbundet har samma uppdrag från samtliga tre medlemskommuner. Arbetet med säkerhets- och krisberedskapsfrågor bedrivs i arbetsgrupper i respektive kommun, SäKris, vilken består av representanter från olika kommunala verksamheter och bolag. Arbetsgrupperna arbetar utifrån identifierade risker med att beskriva och förebygga eventuella konsekvenser för de samhällsviktiga verksamheterna. Styrgrupper för SäKris genomför grovanalyser för att inventera riskbilden i medlemskommunerna utifrån vad som anses skulle kunna bli krishändelser. Arbetet har inspirerats av ROSA, ett arbetssätt utvecklat av Länsstyrelsen i Kronoberg och Växjö kommun i samarbete med dåvarande Krisberedskapsmyndigheten.

2.2.2. Ronneby och Karlskrona

Inom Ronneby kommun förs regelmässigt diskussioner utifrån ett antal olika scenarier och på flera plan. Beroende av vilket område som är aktuellt fördjupas kontakter med andra aktörer löpande. Särskilda projekt initieras inom ramen för Krisberedskap i Blekinge (K-Sam) vilken leds av Länsstyrelsen. Som tekniskt stöd används IBERO (Instrument för beredskapsvärdering för områdesansvar) framtaget av Länsstyrelsen i Stockholms län. Karlskrona kommun har ett liknande arbetssätt där representanter från kommunens förvaltningar och bolag lyfter fram olika möjliga risker. En kvantitativ uppskattning av sannolikhet och konsekvens för olika scenarier kopplade till riskerna görs och ett antal områden väljs ut för vidare analys. Resultaten leder sedan till åtgärder ute i verksamheterna.

2.2.3. Landstinget

Landsting Blekinge har genomfört en erfarenhetsbaserad regional risk och sårbarhetsanalys. Analysen har utgått från händelser där tjänsteman i beredskap blivit larmad under 2010. Resultatet har mynnat ut i att ett antal händelser har identifierats som särskilt viktiga att analysera vidare. Utifrån en sedan satt rangordning av risker har en särskilt riktad och fördjupad analys genomförts.

3. Övergripande beskrivning av identifierad samhällsviktig verksamhet inom Länsstyrelsens ansvarsområde

---

3.1. Samhällsviktig verksamhet

Samhällsviktiga verksamheter ur ett krisberedskapsperspektiv är exempel på funktioner som under alla omständigheter måste fungera för att hålla samhället med nödvändig service. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap anser att en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor är att betrakta som samhällsviktig verksamhet.

- Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad allvarlig kris i samhället skall kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

Beroende på typ av extraordinär händelse kan de samhällsviktiga verksamheterna påverkas på olika sätt och vara olika viktiga.

3.2. Klassificering

Med utgångspunkt från kommunernas analyser och bedömningar har en kommunövergripande sammanställning och klassificering över vilka verksamheter som är att betrakta som samhällsviktiga gjorts.

Verksamheterna har klassificerats enligt en tregradig skala som är gemensamt framtagen inom länet. Klassificeringen togs ursprungligen fram i samband med pandemiplaneringen 2007.

Kategori A: Samhällsviktiga verksamheter som måste fungera för att inte få allvarliga följd effekter.

Kategori B: Samhällsviktiga verksamheter som klarar mindre störningar under kortare perioder.

Kategori C: Verksamheter som är mindre störningskänsliga.

Kategori A

De samhällsviktiga verksamheter som identifierats inom kategori A är sådana som måste fungera för att inte få allvarliga följd effekter. De verksamheter som identifierats inom kategori A är samtliga grundläggande för andra verksamheters funktionalitet. Ett bortfall av någon av dem får stora konsekvenser för övriga kategorier och kommunens förmåga att hantera en kris.

Krisledningsorganisation (kommunledningsförvaltning)

Vid en extraordinär händelse krävs en fungerande krisledningsorganisation för att säkerställa att organisationen har en ledning och att nödvändiga beslut kan fattas.

Kommunalteknisk försörjning (teknisk förvaltning + externa aktörer)

Fungerande grundläggande funktioner som el- och dricksvattenförsörjning, hantering av avlopp, renhållning, sophantering samt väghållning är en förutsättning för många verksamheter.

Räddningstjänster

Kommunal räddningstjänst måste fungera tillfredsställande för att undvika att ytterligare händelser inträffar.

Omsorg (handikappförvaltning och äldreomsorg)

Omsorgen har ansvaret för ett stort antal människor och måste under alla omständigheter fungera för att säkerställa att kommunens vårdtagare får den vård och omsorg de behöver.

IT (serviceförvaltning)

Störningsfri IT är en förutsättning för att flertalet kommunala verksamheter ska kunna bedrivas effektivt.

Information (kommunledningsförvaltning)

Informationsbehovet vid kriser kommer att vara oerhört omfattande både internt och externt vilket kräver stora personella resurser.

Kostenhet (serviceförvaltning)

Kostenheten ansvarar för leverans och mathållning inom omsorgen och skolan.

Kategori B

Verksamheter identifierade inom kategori B är samhällsviktiga, men klarar en mindre störning under kortare perioder. Samtliga är viktiga att upprätthålla för att inte innebära stora påfrestningar för tredje man.

Barnomsorg (barn- och ungdomsförvaltning)

Fungerande barnomsorg är en förutsättning för att möjliggöra att föräldrar kommer till arbetet.

Skola (barn- och ungdomsförvaltning och utbildningsförvaltning)

Elever i skolan har rätt till undervisning vilket bör tillgodoses så långt det är möjligt.

Socialtjänst (socialförvaltning)

Under en kris kan personer som redan har det svårt få ett utökat behov av stöd från kommunen.

Ekonomi och personalhantering (serviceförvaltning)

Utbetalningar och hantering av ekonomiska ärenden måste till viss del upprätthållas även under en kris.

Kategori C

Inom kategori C återfinns de verksamheter som bedöms ha en god förmåga att hantera en kris och därför inte kräver särskilda förberedelser. De verksamheter som klassificerats som kategori C presenteras inte här i och med att de inte kräver särskilda förberedelser.

Externa aktörer

Flertalet av de verksamheter som presenteras inom kategori A och B är beroende av olika externa aktörer för att bedriva sin verksamhet. De som här anses som externa aktörer är de som inte faller inom ramen för kommunernas nämnder. Med anledning av den avgränsningen klassas därför de kommunala bolagen samt räddningstjänstförbunden som externa aktörer.

Nedan punktats några av de områden som har identifierats som viktiga för länets förmåga att hantera en kris:

- El, tele och data
- Finansiella utbetalningar
- Livsmedelsförsörjning
- Renhållning och lokalvård
- Räddningstjänst
- Sjukvård
- Snöröjning
- Transporter

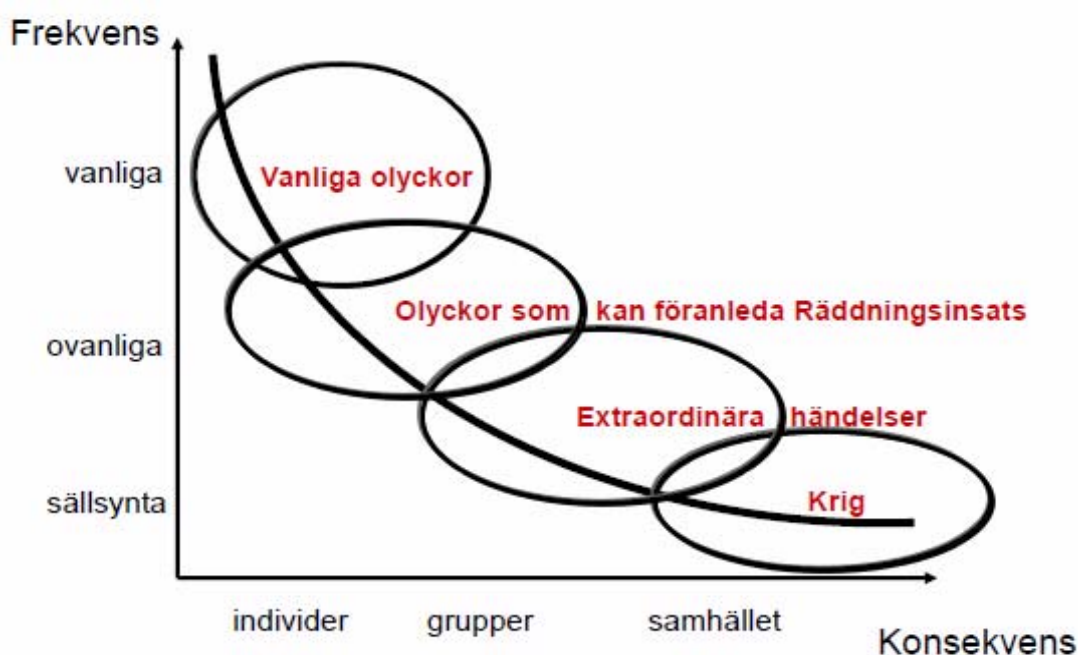
Bild 3. Grodperspektiv ute på Listerlandet i Sölvesborgs kommun. Elstolpar och potatisodling. Två viktiga attribut i länets förmåga att hantera kriser.

4. Identifierade och värderade hot, risker och sårbarheter samt kritiska beroenden inom myndighetens ansvarsområde

---

4.1. Inventering och identifiering

De två räddningstjänstförbunden i Blekinge arbetar med oönskade händelser längs hela skalan från vardagsolyckan, via räddningstjänstuppslag till förberedelser inför kriser och extraordinära händelser i de fem kommunerna.

Figur 2. Hot- och riskskalan. De vanliga olyckorna inträffar oftare och med mindre konsekvens för samhället medan det omvända råder för extraordinära händelser. Kommunernas incident- och skaderapportering visar vilka typer av skador som är mest förekommande och vilka konsekvenser de medför.

Inventering och identifieringen av risker och oönskade händelser sker kontinuerligt. De händelser vilka inträffar ofta, vardagshändelser, hanteras ofta direkt och nya rutiner upprättas för att det inte skall inträffa igen i en ständigt pågående process. Andra händelser ses som osannolika varför de inte tas med i det dagliga riskarbetet. För dessa behövs ett större perspektiv och systematiskt arbete med att förebygga, identifiera sårbarheter och utarbeta rutiner för att kunna hantera händelsen, om eller när den händer och leder till räddningsinsats eller extraordinär händelse. Beroendeanalys visar på att flertalet verksamheter är kritiskt beroende av vatten, el och värmeförsörjning.

4.2. Vardagshändelser

Oönskade händelser i vardagen kan i flera fall vara yttringar på större problem vilka i förlängningen kan leda till allvarliga samhällsföreteelser. Att identifiera, förebygga och

hantera dessa yttringar i ett tidigt skede är alltid att föredra. Identifierade oönskade vardagshändelser som påverkar samhället:

- Socialt utanförskap
- Olyckor i omsorgsboende för funktionsnedsatta
- Drunkning - Suicid

Utanförskap kan bero på flera olika orsaker såsom drogberoende, rörelsenedsättning, språksvårigheter, ensamhet eller sjukdom. Statistik visar att individer som lever i ett utanförskap är överrepresenterade i olyckor som exempelvis dödsbränder.

Kommunerna har under 2011 inventerat sina äldreboenden med avseende på brandsäkerhet och utarbetat förslag på hur det kan förbättras.

Drunkning och suicid (självmod) är områden som pekats ut som intressanta att arbeta vidare med då nationell statistik visar på ett tilltagande problem.

4.3. Stora olyckor

De kommunala riskanalyserna omfattar olyckor som på förhand kan bindas geografiskt och som kan komma att drabba tredje man. I riskanalyserna finns de verksamheter vilka klassas som anläggningar med farlig verksamhet. Analyserna omfattar även gasoldepåer, bensinstationer, ammoniakanläggningar, upplag av explosiva ämnen, transporter av farligt gods, badanläggningar, gasledningar, översvämningsområden samt ras- och skredområden. Några risker bedöms som mer troliga att kunna påverka samhället i stort och dess invånare vid en större händelse.

Identifierade fysiska risker vilka kan föranleda stora olyckor inom länet:

- Större utsläpp av ammoniak från anläggning i Mjällby.
- Översvämning i centrala Olofström som följd av höga flöden i åarna.
- Brott vid fördämning vid sjön Halen i Olofström
- Större utsläpp av ammoniak från ett par anläggningar i Karlshamn.
- Cisternbrand i Karlshamns oljehamn med brandrök in över centrala tätorten.
- Väteperoxidolycka vid anläggning i Karlskrona.
- Större utsläpp av ammoniak från ett flertal anläggningar i Karlskrona.

4.4. Oönskade händelser

En grovinventering har gjorts vad gäller kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Verksamhets- och bolagschefer har listat oönskade händelser vilka anses kunna påverka den egna eller andras verksamheter. De oönskade händelserna har värderats och placerats i en riskmatris med

kvalitativ rankingskala. Det innebär att det går att se om ett specifikt riskscenario bedöms förekomma oftare än ett annat och om konsekvenserna bedöms som värre.

Identifierade oönskade händelser med konsekvenser vilka skulle kunna innebära en stor påfrestning för länet:

- Klimatpåverkan - översvämning
- Längre bortfall av el/fjärrvärme
- Oljepåslag
- Otjänligt /otillräckligt dricksvatten
- Oväder – dess konsekvenser
- Socialt utanförskap – dess konsekvenser
- Stor olycka under Östersjöfestivalen i Karlshamn
- Stor olycka under Sweden Rock Festival i Sölvesborg
- Större brand i omsorgsboende
- Större brand i tät trähusbebyggelse i Karlskrona

Bild 4. Kvigor på Modigholmarna på väg över till den 14 hektar stora betesholmen Stolp, norr om Kristianopel. Högsta punkterna på holmarna är 0,6 respektive 1,8 meter.

5. Övergripande beskrivning av viktiga resurser som Länsstyrelsen kan disponera för att motstå allvarliga störningar och hantera kriser

---

Inom länet finns ett regionalt samverkansnät K-sam (se kap. 2.1.). Detta nät möjliggör kortare kontaktvägar och närhet till ytterligare resurser vid en krissituation.

Olofström, Sölvesborg och Karlshamn är medlemmar i Räddningstjänsten Västra Blekinge. Ronneby och Karlskrona medlemmar i Räddningstjänsten Östra Blekinge. De två förbundens resurser kan användas inom kommunerna beroende av händelse. Via förbunden finns möjlighet att även använda nationella resurser via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för exempelvis oljeolyckor, översvämning, kemikalieolyckor och skogsbrand.

Mindre mobila reservverk finns att tillgå via räddningstjänsterna för att upprätthålla värmeförsörjningen på utpekade äldreboende vid händelse av ett längre el-bortfall. Rutiner för elverken finns upprättade och inkopplingar är förberedda. Det finns trygghetspunkter utpekade i kommunerna dit allmänheten kan gå vid svåra samhällsstörningar, större teleavbrott eller elavbrott för att få information. Lokalradion meddelar när trygghetspunkterna bemannas.

I kommunerna finns frivilliga resursgrupper, med ett mindre antal frivilliga. Sjöräddnings-sällskapet och andra organisationer inom till exempel lantbruket är värdefulla resurser.

Vid extraordinär händelse eller större olycka förfogar Länsstyrelsen, kommunerna och Landstinget över organisationernas samlade resurser. Länet kan även ta hjälp av aktörer såsom Försvarsmakten (med till exempel Hemvärnet) och Kustbevakningen.

6. Bedömning av förmågan inom Länsstyrelsens ansvarsområde att motstå och hantera identifierade hot och risker

---

6.1. Förmågebedömning

Bedömning av Länsstyrelsens förmåga att motstå och hantera identifierade risker som kan leda till en extraordinär händelse görs utifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps beslutade indikatorer och bedömningsnivåer.

6.1.1. Förklaring av bedömningsnivåerna

Nivå	Beskrivning av förmåga
1	Förmågan är god
2	Förmågan är i huvudsak god, men har vissa brister
3	Det finns en viss förmåga, men den är bristfällig
4	Det finns ingen eller mycket bristfällig förmåga

1. Bedömningen att förmågan är god innebär att Länsstyrelsen bedöms ha resurser och kapacitet att kunna lösa de uppgifter som är samhällsviktiga vid extraordinära händelser.
2. Att förmågan är i huvudsak god, men har vissa brister innebär att samhällsservice i viss mån åsidosätts för att prioritera mer akut verksamhet. Länsstyrelsen har inte tillräckligt med resurser för att lösa sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.
3. Bristfällig förmåga innebär att Länsstyrelsens resurser kraftigt understiger det som behövs för att lösa de uppgifter som är samhällsviktiga vid extraordinära händelser.
4. Att det inte finns någon förmåga eller att den är mycket bristfällig innebär att Länsstyrelsen står i det närmaste oförberett.

6.2. Krishanteringsförmåga

Indikatorer på krishanteringsförmåga	Förmågebedömning
<i>Ledning, samverkan och information</i>	
Det finns en aktuell krisledningsplan som är känd i organisationen.	2
Det finns en regelbundet utbildad och övad beredskaps- och ledningsorganisation.	2
Beredskapsorganisationen disponerar nödvändiga resurser i	1

form av lokaler samt tekniska system för bland annat kommunikation och lägesbild och den kan verka dygnet runt under minst en veckas tid.	
Det finns rutiner och tekniskt stöd för information till allmänheten och till media, samt för intern information.	2
Det finns nätverk (till exempel med andra myndigheter, kommuner, landsting eller näringsliv) för samverkan och att samverkansövningar genomförs regelbundet.	1
Behov av samverkan med andra aktörer är identifierade och tillgodosedda	2
Informationssäkerhet	
Det finns tillräcklig förmåga hos Länsstyrelsen att upprätthålla informationstillgångarnas konfidentiellitet, riktighet och tillgänglighet	2
Larm	
Det finns övade larmrutiner.	1
Länsstyrelsen har en utbildad och övad tjänsteman i beredskap (TiB) som har beredskap dygnet runt alla dagar på året.	1
Omvärldsbevakning	
Det finns en omvärldsbevakning som tidigt kan varna för allvarliga kriser som kan leda till extraordinära händelser. Det finns rutiner och tekniskt stöd för att snabbt sprida information till den egna organisationen och andra aktörer.	2
Materiella resurser	
Det finns materiella resurser för krishantering som kan tas i bruk med kort varsel och som har en uthållighet om minst en vecka.	2
Det finns en förmåga att omfördela interna materiella resurser samt en förmåga att ta emot externa materiella förstärkningsresurser.	2
Personella resurser	
Det finns regelbundet utbildad och övad personal som är tillgänglig med kort varsel och som kan verka under minst en vecka.	2
Det finns möjlighet att omfördela personal inom Länsstyrelsen samt att ta emot extern personal som förstärkning.	2

6.3. Förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar

Indikatorer på förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar	Förmågebedömning
Informationssäkerhet	
Det finns redundans och robusthet inom Länsstyrelsens kommunikationssystem (IT, tele, radio).	2

Det finns tillräcklig förmåga hos Länsstyrelsen att upprätthålla informationstillgångarnas konfidentiellitet, riktighet och tillgänglighet.	2
Säkerhet och robusthet i samhällsviktig infrastruktur	
Det finns redundans och robusthet i Länsstyrelsens infrastruktur.	*
Reservkraft	
Det finns testad reservkraft med en uthållighet om minst en vecka.	*
Möjlighet att flytta den samhällsviktiga verksamheten till annan plats	
Det finns genomförda förberedelser på den alternativa platsen.	*
Flytt av verksamheten till alternativ plats är övad.	*
Materiella resurser	
Det finns materiella resurser för att motstå allvarliga störningar, vilka kan tas i bruk med kort varsel efter att scenariot har inträffat och som har uthållighet om minst en vecka.	2
Det finns en förmåga att omfördela interna materiella resurser samt en förmåga att ta emot förstärkningsresurser.	2
Personella resurser	
Det finns regelbundet utbildad och övad personal som är tillgänglig med kort varsel och som kan verka under minst en vecka.	2
Det finns möjlighet att omfördela personal inom Länsstyrelsen samt att ta emot förstärkningsresurser.	2
Samverkan	
Behov av samverkan med andra aktörer är identifierade och tillgodosedda.	1

* Länsstyrelsen har valt att inte besvara dessa frågor.

7. Särskild förmågebedömning enligt förutsättningar som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beslutar

Se bilagor: 1. Generell förmågebedömning
2. Störningar i elförsörjningen
3. Kärnteknisk olycka

8. Planerade och genomförda åtgärder samt en bedömning av behov av ytterligare åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

---

Kommunerna i länet har under 2011 antagit nya krisledningsplaner vilka bygger på ansvars-, närhets- och likhetsprincipen. Planerna är utformad för att kunna användas även vid större händelser, inte enbart extraordinära. Information är en viktig del av krishantering i en kommun varför även kommunikationsplaner har tagits fram med fokus på större händelser. Två större övningar under året har omfattat hantering av ett större regionalt oljeutsläpp samt risken för otjänligt dricksvatten.

8.1. Dricksvatten- och avloppshantering samt dammbrott

Föroreningar av vattentäkter i länet med konsekvensen otjänligt/otillräckligt med dricksvatten, har identifierats som en risk. För detta finns handlingsplaner upprättade. Möjliga orsaker till förorening:

- Olycka på väg (med farligt gods) inom vattenskyddsområde
- Utsläpp i sjöar och vattendrag som är vattentäkter
- Störningar inom avrinningsområden
- Långsam förorening i jordbrukslandskapet (påverkan från djurhållning)

Ett längre elavbrott skulle också få konsekvenser för distributionen av dricksvatten. Reservkraft finns för att säkra produktion och distribution. Ett fåtal lantbrukare kan behöva förses med vatten från vattentankar. Avloppsnätet är uppbyggt med ett antal pumpstationer för att transportera avlopp till reningsverken. Alla är i dagsläget inte försedda med reservkraft varför hanteringen av avlopp på sina ställen inte kommer att fungera som normalt under ett långvarigt elavbrott. Åtgärder mot sabotage och skadegörelse riktade mot dricksvattenanläggningar omfattande vattenverk som försörjer fler än 2000 personer har främst varit att lås, larm och andra möjligheter för att skydda verksamheten har setts över under 2011.

Konsekvenserna av ett dammbrott vid sjön Halen i Olofström har inte utretts helt.

8.2. El- och fjärrvärmeförsörjning

Ett längre strömavbrott skulle kunna uppstå på grund av ett tekniskt fel i infrastrukturen, oväder eller exempelvis vid en nationell brist på el. Vid eventuell brist på el i dagsläget är det troligt att el kommer att vara tillgängligt enligt roterande fränkoppling. Framtida störningar i elförsörjningen åtgärdas via det nya systemet Styrel - styrning av el till prioriterade användare vid bristsituationer. Inom Styrel har kommunerna prioriterat och listat de objekt vilka anses vara samhällsviktiga och i behov av el för att säkerställa liv och hälsa och samhällets funktionalitet. Elnätsföretagen har utifrån de tekniska förut-

sättningarna identifierat de linjer på vilka de prioriterade samhällsviktiga verksamheterna ligger.

Länsstyrelsen, Landstinget och kommunerna med deras kommunägda elnätsföretag har krisledningsorganisationer och dokumenterade rutiner för hur arbetsfördelning och ledning ska fungera vid större elbortfall.

8.3. Oljepåslag

Blekinges kustkommuner har arbetat fram en gemensam oljeskyddsplan för en olycka med ett utsläpp större än 10 000 kubikmeter, inom EU-projektet Baltic Master II. Konsekvenserna om detta skulle slå på kusten skulle innebära en mycket stor påfrestning för kommunerna, vilka har ansvaret för saneringen av stränderna efter en sådan olycka. Kommunerna har genom utbildning och övning provat planen. Dock återstår arbete för att ytterligare reducera konsekvenserna av denna typ av miljöpåfrestning. Ett oljepåslag skulle sannolikt drabba flera/alla kustkommuner varför behov av regional samordning och ledning kommer att finnas. Ett länsövergripande projekt har startats för att skapa förutsättningar för bra samverkansformer för kommunerna vid en extraordinär händelse.

8.4. Oväder – dess konsekvenser

Erfarenheter från stormarna Gudrun (januari 2005) och Per (januari 2007) visar hur sårbart samhället kan vara. SMHI utfärdar vädervarningar i tre olika klasser: 1, 2 och 3, där klass 3 är den allvarligaste. När varningar i klass 2 eller 3 aktualiseras sänder räddningstjänsten information till utvalda personer inom kommunerna om att vädervarning har utfärdats av SMHI. Detta för att ha möjlighet att ta i bruk de rutiner som finns upprättade och att vara förbered på att något är på gång. För Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap så är det SOS Alarm som meddelar han/henne om allvarliga vädervarningar. Vis av tidigare häftiga regn och skyfall så har räddningstjänsten numera extra resurser i form av behövt materiel såsom pumpar.

Bild 5. Oväder över Ramdalslätten öster om Karlskrona den 4 februari 2011. I bakgrunden går det att skymta två vindkraftverk.

8.5. Stor olycka under festivaler

Under Östersjöfestivalen i centrala Karlshamn fördubblas folkmängden per besöksdag. Festivaldeltagarna är omkring 40 000 personer för Sweden Rock Festival som hålls i det lilla samhället Norje i Sölvesborgs kommun. Flertalet besökare campar i närheten av festivalområdet. Analyser för respektive festival av tänkbara oönskade händelser som skulle kunna inträffa har gjorts av polisen och räddningstjänsten tillsammans med kommunerna och landstinget. Arrangörer, kommuner, polis, sjukvård och räddningstjänst har på så sätt en gemensam bild av vilka risker som finns och förebyggande åtgärder är dokumenterade. Kommunerna har utökad beredskap på ledningsnivå under festivalerna.

8.6. Större brand på omsorgsboende

Särskilt ansvar har kommunerna för de personer som bor på så kallade särskilda boenden. Funktionsnedsättningar kan medföra att de kan ha svårt att avvärja ett tillbud eller ta sig ut själva vid en större brand. Under 2010 har kommunernas samtliga boenden besökts och inventerats bland annat med avseende på de boendes förmåga att utrymma, boendets utformning, brandskydd och bemanning. Alla särskilda boenden uppfyller kraven på brandskydd enligt gällande lagstiftning, men kommunerna har en högre ambitionsnivå. En mer ingående utredning och förslag på förbättringar genom ombyggnation eller installationer har gjorts på flera boenden.

8.7. Klimatpåverkan / Klimatanpassning

Framtida konsekvenser beror på hur väl samhället anpassas för det förväntade: högre temperaturer; ökad nederbörd; stigande havsnivå. Samhället idag är inte rustat för stora variationer i klimatet. Länsstyrelsen har startat ett arbete för att finna en gemensam bild av hur länet kommer att påverkas på sikt. Kommunerna ska, utifrån resultatet, utarbeta åtgärdsplaner för klimatanpassning.

Bild 6. Den smala passagen mellan östra och västra delen av ön Revelen i Kristianopels skärgård har så gott som försvunnit. Det är "Östrevelen" som syns i bakgrunden. Bilden är tagen 18 augusti 2010.

Länsstyrelsen har sett ett behov av att klargöra vilka risker som kan identifieras till följd av klimatförändringar. Ett projekt för inventering och analys av risker för naturolyckor såsom skred, ras, erosion och översvämning pågår och beräknas vara klart första kvartalet 2012. Andra risker som beaktas i projektet är extremer avseende temperatur, nederbörd och vattentillgång.

Länsstyrelsen har även i startgrupparna ett samarbetsorgan som kallas Klimatsamverkan Blekinge. När Klimatsamverkan Blekinge kommit ut på banan så blir de första viktigaste uppgifterna att bland annat formulera och förankra en långsiktig vision för klimatarbetet i Blekinge samt att ta fram en handlingsplan för att uppnå klimatmålen.

8.8. Pandemi / Större personalbortfall

2007 upprättade kommunerna var sin pandemiplan, på uppdrag av Länsstyrelse och regering, där det bland annat tas upp problematiken som uppstår vid ett större personalbortfall. Under arbetet med planerna identifierades samhällsviktig verksamhet och beroenden och vad som måste fungera. Detta har varit till stor nytta i fortsatt krisberedskapsarbete. Vid utbrottet av den så kallade Svininfluensan 2009 var dessa planer grunden att arbeta vidare ifrån.

8.9. Socialt utanförskap

Socialt utanförskap är ett begrepp vilket innefattar många olika ansvarsområden och problemställningar i samhället. Former för samverkan över ansvarsområden och mellan verksamheter bör utarbetas. Länsstyrelsen tänker starta ett projekt under 2012 som behandlar social oro.

Ordlista, förkortningar och definitioner av begrepp

- **Epizooti.** Smittsam djursjukdom med stor utbredning.
- **Extraordinär händelse.** Händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner.
- **Kris.** Svår händelse i fredstid som drabbar stora delar av samhället och som kräver resurser från hela samhället för att hanteras. Kris är ett tillstånd i samhället där konsekvenserna av en händelse är så svåra och allvarliga att de vanliga resurserna inte räcker till.
- **MPD.** Miljöprövningsdelegation. Den funktion inom Länsstyrelsen som fattar beslut i ansökningar om tillstånd till miljöfarlig verksamhet eller ändring av tillstånd eller villkor för sådana verksamheter.
- **Pandemi.** Smittsam sjukdom som drabbar människor och som sprids över stora delar av världen.
- **Risk.** Sannolikheten att en viss händelse inträffar och den skadliga konsekvensen av detta.
- **Regleringsbrev.** Skrivelse varigenom regeringen ställer av riksdagen beviljade anslag till myndighets förfogande.
- **Samhällsviktig verksamhet.** Verksamhet som uppfyller det ena eller båda av följande villkor:
  - o Ett bortfall av eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
  - o Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad allvarlig kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt. Exempel på verksamheter som alltid måste fungera är energiförsörjning; vattenförsörjning; hälso- och sjukvård; skydd och säkerhet.
- **SCB.** Statistiska centralbyrån.
- **SMHI.** Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.
- **Sårbarhet.** Visar hur allvarligt samhället påverkas av konsekvenserna av en händelse. Graden av sårbarhet är en måttstock på hur väl samhället lyckas förutse, hantera, motstå och återhämta sig från en händelse.
- **Tredje man.** Juridisk term vilket menar en person, fysisk eller juridisk, som berörs av exempelvis en tvist, men som inte är part av densamma.
- **Zoonos.** Infektion som kan överföras mellan djur och människa.

Relevanta föreskrifter, förordningar och lagar

- Förordning (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering
- Miljöbalk (1998:808)
- Lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor
- Epizootilag (1999:657)
- Zoonoslag (1999:658)
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap
- Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll
- Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser, MSBFS 2010:6
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser, MSBFS 2010:7

Länsstyrelsen Blekinge län
371 86 Karlskrona
Tel: 0455-870 00.
E-post: blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge

Rapporter Länsstyrelsen Blekinge län ISSN 1 651 –8527